

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเอกชน ขนาด 200-250 เตียง โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ในโรงพยาบาลเอกชน ขนาด 200-250 เตียง ในเขตกรุงเทพมหานคร (กระทรวงสาธารณสุข, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, กองการประกอบโรคศิลป์, 2553) ซึ่งมีจำนวน 10 แห่ง และมีพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 1,060 คน ดังนี้

ตาราง 2

จำนวนพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชนขนาด 200-250 เตียง ในเขตกรุงเทพมหานคร

โรงพยาบาล	ขนาด (จำนวนเตียง)	จำนวนพยาบาล วิชาชีพ (คน)
โรงพยาบาลเพชรเวช	200	60
โรงพยาบาลศรีวิชัย 2	200	70
โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท	200	70
โรงพยาบาลเปาโลเม โมเรียล	237	150
โรงพยาบาลวิชัยยุทธ	236	135
โรงพยาบาลศิริรินทร์	216	125
โรงพยาบาลเซ็นทรัลเฮนเนอรัล	200	55
โรงพยาบาลเจ้าพระยา	200	125
โรงพยาบาลบางปะกอก 9 อินเตอร์เนชั่นแนล	200	110
โรงพยาบาลวิภาวดี	230	160
รวม		1,060

กลุ่มตัวอย่าง

1. กำหนดขนาดตัวอย่าง พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชน ขนาด 200-250 เตียง ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนไม่เกิน .05 จะกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 285 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยทั้งสิ้น 300 คน

2. สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (sample space) โดยมีโรงพยาบาลเป็นหน่วยการสุ่มจำนวน 5 โรงพยาบาล

3. สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sample) ตามสัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลแต่ละแห่งที่สุ่มได้ในข้อ 1 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\frac{\text{ขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาล} \times \text{จำนวนพยาบาลวิชาชีพ (ในแต่ละโรงพยาบาล)}}{\text{จำนวนพยาบาลวิชาชีพใน 5 โรงพยาบาล}}$$

4. สุ่มกลุ่มตัวอย่างในแผนกผู้ป่วยนอก แผนกผู้ป่วยใน และแผนกหน่วยงานเฉพาะทางของแต่ละโรงพยาบาล โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

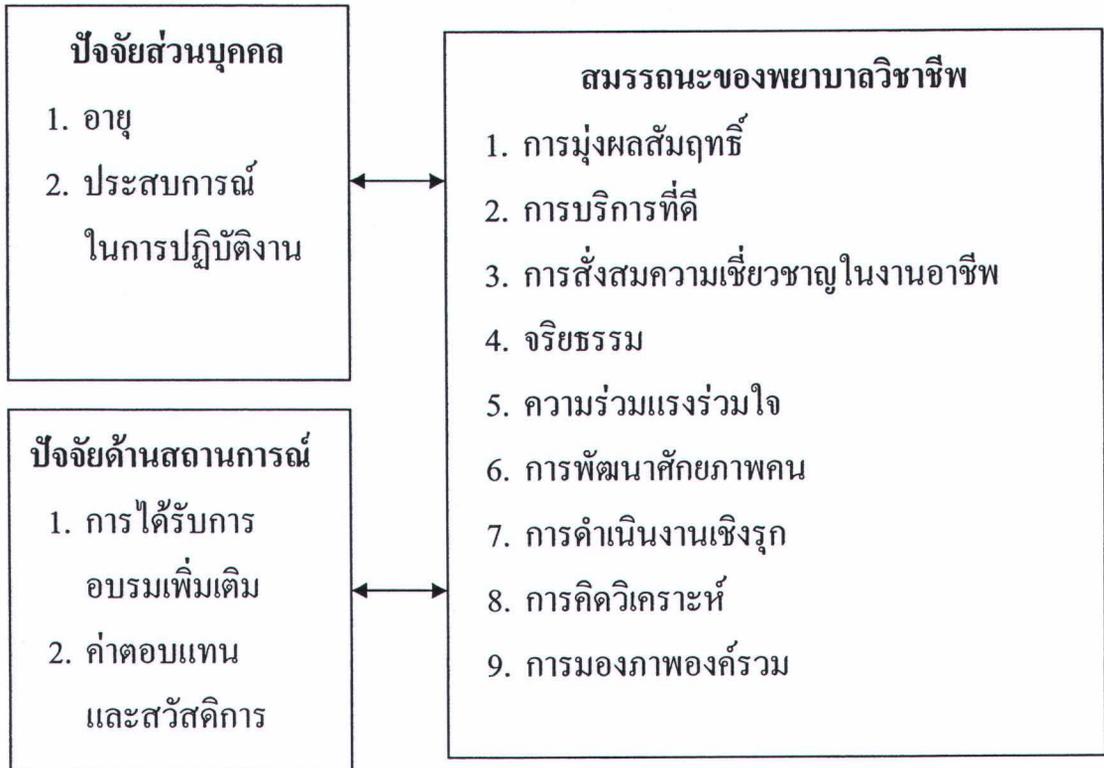
ตาราง 3

จำนวนพยาบาลวิชาชีพที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชนแต่ละแห่ง

ชื่อโรงพยาบาล	จำนวนพยาบาลวิชาชีพ (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
โรงพยาบาลบางปะกอก 9 อินเตอร์เนชั่นแนล	110	49
โรงพยาบาลเปาโลเมโมเรียล	150	67
โรงพยาบาลศิริรินทร์	125	56
โรงพยาบาลเจ้าพระยา	125	56
โรงพยาบาลวิภาวดี	160	72
รวม	670	300

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับ ลักษณะงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเอกชน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา สถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ การได้รับการอบรมเพิ่มเติม ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ประกอบด้วยคำถามจำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ จากกรอบสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่กำหนดขึ้น โดยองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผลงานวิจัย และคู่มือการใช้แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของคุณลดา จามจรี (2552) ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ไม่ใช่ระดับหัวหน้างานหรือมีตำแหน่งด้านการบริหาร ประกอบด้วยสมรรถนะ 9 ด้าน ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 77 ข้อ ดังนี้

สมรรถนะด้าน	จำนวนข้อคำถาม	ข้อที่
การมุ่งผลสัมฤทธิ์	8	1-8
การบริการที่ดี	8	9-16
การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	13	17-29
จริยธรรม	8	30-37
ความร่วมมือร่วมใจ	7	38-44
การพัฒนาศักยภาพคน	8	45-52
การดำเนินงานเชิงรุก	9	53-61
การคิดวิเคราะห์	9	62-70
การมองภาพองค์รวม	7	71-77

ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด เป็นมาตรฐานประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale)

ข้อความ	ความหมาย
มากที่สุด	ท่านเห็นว่ากิจกรรมนั้นตนเองมีความสามารถในระดับมากที่สุด
มาก	ท่านเห็นว่ากิจกรรมนั้นตนเองมีความสามารถในระดับมาก
ปานกลาง	ท่านเห็นว่ากิจกรรมนั้นตนเองมีความสามารถในระดับปานกลาง
น้อย	ท่านเห็นว่ากิจกรรมนั้นตนเองมีความสามารถในระดับน้อย
น้อยที่สุด	ท่านเห็นว่ากิจกรรมนั้นตนเองมีความสามารถในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดค่าระดับคะแนน ดังนี้

คำตอบ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์ ตัวแปรและสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาคำถามออกเป็น 2 ตอน

2. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) เพื่อดูว่าข้อคำถามในแบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาหรือไม่ แล้วนำผลมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence--IOC) ซึ่งมีการให้คะแนนผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ ดังนี้

- +1 รู้สึกแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- 0 รู้สึกไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- 1 รู้สึกแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยการแปลความหมายคือ

ถ้า $\text{IOC} > 0.5$ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ถ้า $\text{IOC} < 0.5$ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ข้อนั้น

ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณาข้อคำถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) เมื่อผลมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยผู้วิจัยจะเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับสำนวน ภาษาตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ส่วนข้อที่มีค่าต่ำกว่า 0.5 ตัดออกจากแบบสอบถาม พบว่า มีข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จำนวน 13 ข้อ ดังนั้นแบบสอบถามมีข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 64 ข้อ

สมรรถนะด้าน	จำนวนข้อคำถาม	ข้อที่
การมุ่งผลสัมฤทธิ์	7	01-07
การบริการที่ดี	7	08-14
การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	8	15-22
จริยธรรม	8	23-30
ความร่วมมือแรงร่วมใจ	7	31-37
การพัฒนาศักยภาพคน	7	38-44
การดำเนินงานเชิงรุก	7	45-51
การคิดวิเคราะห์	7	52-58
การมองภาพองค์รวม	6	59-64

ข้อคำถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

4. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหาและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเจ้าพระยา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากร จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha Coefficient ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป (สมบุญ สุริยวงศ์, สมจิตรา เรืองศรี และเพ็ญศรี เศรษฐวงศ์, 2544, หน้า 154) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (reliability coefficient) เท่ากับ 0.979 นอกจากนี้ได้วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item correlation analysis) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยใช้เกณฑ์ข้อคำถามใด มีค่ามากกว่า 0.2 ถือว่าใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่าน้อยกว่า 0.2 นำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ข้อคำถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นพบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ระหว่าง 0.33-0.86

5. ข้อคำถามของแบบสอบถาม เมื่อปรับปรุงแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์ รวมกับข้อคำถามที่มีความสมบูรณ์อยู่แล้ว รวมกันเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ จำนวนทั้งหมด 64 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาล เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
 - 1.1 โรงพยาบาลบางประกอก 9 อินเตอร์
 - 1.2 โรงพยาบาลเปาโลเมโมเรียล

1.3 โรงพยาบาลศิริรินทร์

1.4 โรงพยาบาลเจ้าพระยา

1.5 โรงพยาบาลวิภาวดี

2. ผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการไปพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารบุคลากรฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลทั้ง 5 แห่ง โดยผ่านคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยของโรงพยาบาล จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้ไปให้กับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เพื่อช่วยแจกแบบสอบถาม พร้อมกับนัดหมายวันและเวลาที่ผู้วิจัยจะมาขอรับข้อมูลกลับคืนด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วน ซึ่งได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ และพบว่าแบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์ จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีคำนวณโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินระดับค่าเฉลี่ยจำแนกเป็นทั้งรายด้านและรายข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2542)

คะแนนเฉลี่ย ระดับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ

4.50-5.00 สูงมาก

3.50-4.49 สูง

2.50-3.49 ปานกลาง

1.50-2.49

ต่ำ

1.00-1.49

ต่ำมาก

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสถานการณ์ กับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใช้สถิติทดสอบค่าที (t test)